

Vážení a milí čtenáři!

Každý čtenář má své oblíbené knihy, k nimž se rád vrací, buď aby si je jednou za čas znovu přečetl, nebo v nich jen tak zalistoval či vyhledal zatržené pasáže a citáty (pokud to dělá jako já). A měl by je mít někde po ruce, na policice pěkně pohromadě nebo na nočním stolku. Protože já mám takových knih víc, je to jen pomyslný „noční stolek“.

Byly by na něm knihy, které jsem četl opakovaně a k nimž se vracím – pro krásu, pro útechu, pro poučení, pro radost i pro smutek. Určitě by na něm byly *Dějiny čtení* Alberta Manguela, svazek drammat A. P. Čechova, *Cyrano z Bergeracu* Edmonda Rostanda, *Tramvaj do stanice Touha* Tennesseeho Williamse, z básnických děl *Sonety* Williama Shakespeara, výbor z básní Emily Dickinsonové *Neumím tančit po špičkách*, soubor *Pustina a jiné básně* T. S. Eliota a *Evžen Oněgin* A. S. Puškina; a pak romány a novely: *Posedlost* A. S. Byattové, *Jméno růže* Umberta Eca, *Paní Bovaryová* Gustava Flauberta, *Sběratel* Johna Fowlese, *Sto roků samoty* Gabriela Garcíi Márqueze, *Příliš hlučná samota* Bohumila Hrabala, *Svět podle Garpa* Johna Irvinga, *Proměna* Franze Kafky, *Nesnesitelná lehkost bytí* Milana Kundery, *Smrt v Benátkách* Thomase Manna, *Dar* Vladimíra Nabokova a *Sophiina volba* Williama Styrona. Je těch knih či děl rovných dvacet, abych to nějak ukončil, protože jinak by hrozilo, že by to žádný noční stolek neunesl.

Na pomyslný „pustý ostrov“ bych si vzal naopak hlavně knihy, k jejichž četbě se pořád nemůžu dostat pro jejich rozsah a náročnost – to se týká hlavně *Bible* a Proustova *Hledání ztraceného času*. Z *Bible* jsem zatím četl jen určité pasáže, celý začátek, *Evangelium sv. Jana*, *Apokalypsu*, některé žalmy a *Píseň písní*. Z Prousta jsem přečetl *Swannovu lásku* (tedy druhou část prvního dílu). Dále by to byla *Dantova Božská komedie*, z níž jsem zatím četl jen úryvky a komentovaný výbor. Joyceova *Odyssea*, Musilova *Muže bez vlastnosti* a Tolstého *Vojnu a mír* mám sice přečtené, ale rád bych si je přečetl znovu, v případě náročného Musila a Joyce ale pochybuji, že se k nim ještě někdy dostanu – „pustý ostrov“ asi přece jen nehrozí a nepřečtených knih jsou mraky. No a v pomyslné „frontě“ stále čekají třeba Cervantesův *Důmyslný rytíř don Quijot de la Mancha*, Homérova *Ílias* a *Odyssea* či Vergiliova *Aeneis*, abych jmenoval aspoň pár děl, které bych si určitě jednou rád přečetl. Tím se mi ten seznam děl na „pustý ostrov“ zaokrouhlil na deset. Mimochodem, vím o osobě, která si na *Hledání ztraceného času* – tedy na jeho četbu – vzala půlroční neplacené volno a zdolala ho...

MILAN ŠILHAN

KN | knižní novinky

CASOPIS PRO KNIHKUPCE, KNIHOVNY, NAKLADATELE A ČTENÁŘE

Číslo 22 / vychází 6. 11. 2017

Vydavatel: Svaz českých knihkupců a nakladatelů, z.s.

Šéfredaktor a bibliografie: Milan Šilhan

Inzerce: Martina Hostomská, tel.: 227 018 335

Sekretariát: Dagmar Tichá, tel.: 227 018 335

Adresa: SČKN, Drtinova 557/10, 150 00 Praha 5

E-mail: knizni.novinky@volny.cz, sckn@sckn.cz

Autor loga KN: Tomáš Didunyk

Artdirector: Nataša Vaňková, Grafické a DTP studio, Albatros Media, a. s.

Předtisková příprava: Tomáš Adamec, Grafické a DTP studio, Albatros Media, a. s.

Tisk: EUROPRINT, a. s., Pod Kotlářkou 3, 150 00 Praha 5

Distribuce: Pemic, a. s., Kosmas, s. r. o., Beta-Dobrovský, Milan Meduna, Postservis, SEND, s. r. o.

Evidenční číslo MK ČR: E 13432

ISSN 1213-7073

www.sckn.cz

www.sckn.cz/knizni-novinky

www.facebook.com/KN.casopis

ČESKÁ ČTENÁŘSKÁ REPUBLIKA

Profesor Jiří Trávniček (1960), literární vědec, kritik a editor, se mimo jiné zabývá také výzkumy čtení a čtenářské kultury. Publikoval na toto téma již několik knih, např. *Čtete?, Čtenáři a interneti*, *Překnižkováno* či *Knihy a jejich lidé*, což jsou čtenářské životopisy lidí věnujících se profesně knihám. Nově k nim přibyla kniha snad nejkompexnější, nazvaná *Česká čtenářská republika – Generace, fenomény, životopisy* (vydal Host). V úvodu Jiří Trávniček píše, že jejím hlavním hrdinou je čtenář; kniha „totiž pojednává o čtenářích, a to o čtenářích napříč celou současnou společností, tj. o čtenářích běžných“. Nejde tedy o čtenáře, kteří se literaturou zabývají profesionálně (jako v publikaci *Knihy a jejich lidé*), autor chce zmapovat čtenářskou kulturu současné české populace a rozhodl se pro „tři řezy“: „První z nich je řez *generační*. Snahou bude představit současně čtyři *generace* (rozhlasovou, televizní, počítačovou a internetovou) – čím si musely projít, jakým bariérám byly kdy vystaveny, jakou podobu měla jejich životní čtenářská dráha, včetně všech lomů a zákrut. Druhým řezem jsou *fenomény* (společná místa, topoi, průsečky), tedy to, co se ukázalo ve čtenářském životaběhu všech čtyř generací jako podstatné a opakující se. Třetím průřezem jsou *životopisy* – případy životních čtenářských drah, které jsou jednak něčím zásadní pro konkrétní generaci, jednak přínášejí i nějakou určující výpověď, jež v sobě nese i cosi výjimečného ze života toho kterého narátora.“ Čtenářské životopisy byly nahrávány v letech 2009–2015 a vzniklo jich celkem 138. „Velkou předností životopisného vyprávění je, že otevírá možnosti, jež by zůstaly klasické dotazníkové metodě skryty. (...) Čtenářský životopis představuje jednu z podmnožin životopisného vyprávění, podmnožinu, jež ve výsledku je jednak schopna nasvítit životní dráhu pod jedním specifickým úhlem, jednak je k sobě schopna poutat mnohé věci, které se zdaleka netýkají jen knížek, časopisů a čtení,“ vysvětluje autor. Čtyři generace jsou rozlišeny takto: *internetová* 15–24 let, *počítačová* 25–44 let, *televizní* 45–64 let a *rozhlasová* 65 a více let.

Aby se čtenář mohl seznámit i s historickým vývojem, obsahuje kniha pozoruhodný přehled čtenářské kultury 20. a 21. století v datech, zachycující klíčové události a zajímavosti (např. že termín bestseller byl poprvé použit v roce 1902 v USA; že v roce 1924 vyšlo v tehdejší Československu 4 246 titulů; že v roce 2001 byla založena internetová encyklopedie *Wikipedia* atd.). Následuje podrobný rozbor čtyř výše uvedených generací. Pro tu rozhlasovou jsou typické např. Jirásek, Němcová, *Kája Mařík*, červená knihovna, realističtí spisovatelé, Remarque; k současné produkci si cestu příliš nenašla. Generace televizní: ovlivněna televizními seriály, vyrostla „v systému dvojí pravdy (doma a na veřejnosti)“, silným zážitkem jsou pro ni knižní čtvrtky za normalizace. Generace počítačová: formativní věk zastihl tuto generaci na hraně staré a nové doby, je to také generace Listopadu; nebývale se jí od roku 1990 otevřel knižní trh a obrovská nabídka titulů i jejich dostupnost; nejvíce byla vtažena do víru digitální revoluce. Generace internetová či také nového tisíciletí: sci-fi, fantasy a *Harry Potter* (*generace Harryho Pottera*); hlavně ne poezii; čecky a e-knihy. Mezi fenomény najdeme *Babičku*, Betty MacDonalovou, *Bibli*, *Broučky*, knižní čtvrtky, *Čtyřlístek*, detektivky, *Egyptana Sinuheta*, film a knihy, foglarovky, Vlastu Javoříckou, Jiráska, nedočtené knihy, odpadlictví od čtení, pomáhající četbu, potterománii, povinnou četbu, předčítání, přesycenost knihami, Remarque, *Švejk*, e-knihy, učitele (jak nás mohou ve čtení ovlivnit), veřejné i domácí knihovny. V poslední části autor uvádí devět čtenářských životopisů, které „mají představit několik „případů“ v celé jejich životní dráze – něčím typické a něčím snad i zajímavé. To vše při zachování jisté generační proporcnosti. Cílem je ukázat, že čtenářský životopis může být často velmi klikatý, jindy plný zlomů. Tedy že číst a u čtení zůstat nemusí být ani v populaci, jež je už téměř sto let plně gramotná, nic tak zcela samozřejmé.“

Kniha nevyznívá ani katastroficky, ani oslavně či přehnaně optimisticky. Důležitá je, že čtete, „že před čtením není úniku,“ jak píše autor. „Že v jistém smyslu jsme jeho zajatci.“

MILAN ŠILHAN

